

VERSLAG VAN DE SECRETARIS VAN DE LINSCHOTEN-VEREENIGING OVER HET JAAR 2022

Samenstelling bestuur

Eind 2022 werd het bestuur van de Vereniging gevormd door Tristan Mostert, voorzitter, Ron Brand, secretaris, Andy Cobben, penningmeester, Stefan Deconinck, Michael Limberger, Carolien Stolte en Andreas Weber, leden. In 2022 eindigde de tweede termijn van Michiel van Groesen als voorzitter. Hij was na twee termijnen statutair niet herkiesbaar en in zijn plaats werd Tristan Mostert benoemd. Ook in 2022 eindigde de eerste termijn van Martijn Punt als penningmeester. Hij stelde zich niet herkiesbaar en in zijn plaats werd Andy Cobben benoemd. De bestuurstermijn van Andreas Weber eindigde eveneens. Hij stelde zich herkiesbaar en werd herbenoemd.

De beide bestuurswisselingen vonden plaats tijdens de ledenvergadering van 25 juni 2022 in Amsterdam. Het bestuur vergaderde drie keer, op 14 februari, 8 september en 26 november. Een keer was dat online, op 14 februari. Op 8 september en 26 november vond de bestuursvergadering fysiek plaats.

Ledenbijeenkomsten

Na de coronaperiode, waarin geen ledenbijeenkomsten mogelijk waren, konden in het verenigingsjaar 2022 gelukkig weer fysieke bijeenkomsten worden georganiseerd. Ook kon in 2022 de achterstand in de verschijning van de delen in onze serie worden ingelopen.

Werd deel 119, het eerste deel van het tweeluik van de reisboeken en natuurtekeningen van Pieter van Oort, *Kunstenaar op Java*, in 2021 nog tijdens een digitale bijeenkomst gepresenteerd, op 12 maart 2022 daaraan deel 120, het tweede deel van het tweeluik, worden toegevoegd: *Kunstenaar op Sumatra*. Naturalis Biodiversity Center in Leiden, waar de originele documenten van Pieter van Oort worden bewaard, was een passende locatie voor deze bijzondere gebeurtenis. Na inleidingen van de beide bezorgers, Andreas Weber en Sylvia van Zanen, nam sectordirecteur Collectie Eva van der Veer van Naturalis de eerste exemplaren van de beide delen in ontvangst. Ongeveer 50 leden woonden de bijeenkomst bij en konden ook nog enkele originele geschriften en tekeningen van Pieter van Oort bewonderen, die speciaal voor de gelegenheid tevoorschijn waren gehaald uit het depot. De uitgave van de beide delen werd begeleid door de Commissie van Toezicht, die bestond uit Willem F.J. Mörzer Bruyns, Bernhard Schär en Carolien Stolte.

Op 13 mei 2022 vond in Batavialand in Lelystad het symposium van het Maritiem Portal en de Nieuwe Maritieme Geschiedenis van Nederland plaats. Het middagprogramma 'Natuur op zee' werd daar door de Linschoten-Vereeniging georganiseerd, vooral door de inzet van Michiel van Groesen en Andreas Weber. Voorzitter Michiel van Groesen trapte af met een inleiding over het thema, waarin hij aangaf dat in de delen van de Linschoten-Vereeniging de natuur altijd dichtbij is vanwege de opmerkingen over het weer en windrichtingen in de reisbeschrijvingen. Daarmee heeft de Linschoten-Vereeniging de *environmental turnal* gemaakt. Vervolgens kwamen drie sprekers aan het woord. Onderzoeker en beleidsmedewerker bij de Algemene Rekenkamer Azadeh Achbari vertelde over haar onderzoek naar wetenschappelijke netwerken in de negentiende eeuw en dan vooral over de wetmatigheden op basis van wetenschappelijke waarnemingen. Bij het zoeken naar veilige zeeroutes waren Nederlandse schippers dominant. Achbari onderzocht netwerken en ontdekte dat door samenwerking meer kon worden bereikt. Ze vroeg zich af hoe die netwerken tot stand kwamen, wie die onderzoekers waren, en welke ambities hadden zij, en hoe gingen zij om met tegenslagen? De rode draden daarbij waren grootschaligheid, inventiviteit en ambitie, en interpersoonlijke contacten. Haar conclusies waren dat de ontwikkeling van netwerken sterk afhankelijk waren van de wereldhandel en grootschaligheid, dat wetenschap een middel is tot sociale mobiliteit, en dat ontwikkelingen in de wetenschap het resultaat zijn van samenwerking.

De tweede spreker was Johannes Müller, verbonden aan de Universiteit Leiden. Met de spannende titel 'Een schip vol verhalen. Anekdoten, geruchten en zoölogische kennis rond 1800' nam hij het gehoor mee in de wereld van wetenschappers die in hun onderzoek data van anderen interpreteerden. Die onderzoekers maakten gebruik van bijvoorbeeld zeemansverhalen, omdat zij daar zelf niet mee bekend waren. Ook Müller gaf aan dat commerciële netwerken van groot belang waren voor de wetenschap. Kennis kwam van zeelui, maar ook van vishandelaren of uit getuigenverlagen. Teksten moeten worden gelezen, vergeleken en geïnterpreteerd. Hermeneutische vaardigheden, dat wil zeggen het interpreteren van teksten, moeten worden toegepast voor zoölogisch onderzoek.

Als derde en laatste kwam Tinde van Andel, bijzonder hoogleraar geschiedenis van botanie en tuinen van de Universiteit Leiden, aan het woord. Haar lezing was getiteld 'Afrikaanse planten en dieren ingescheept naar de Nieuwe Wereld: wie overleefden de reis?' Zij betoogde dat digitale bronnen steeds meer informatie bieden over traditioneel plantgebruik. Behalve mensen kwamen vanuit West-Afrika ook planten en voedsel in Amerika terecht. Veel van wat wij typisch Amerikaanse gerechten noemen, zijn dus feitelijk Afrikaans van oorsprong. Van Andel besloot haar verhaal met de constatering dat er nog veel van onbekende geschiedenissen van planten en dieren zijn.

Een uitgebreid verslag van de dag en het symposium 'Natuur op zee' is te lezen via <https://maritiemportal.nl/blog-symposium-natuur-op-zee-in-alle-opzichten-geslaagd/>

De honderdveertiende ledenvergadering vond plaats op 25 juni jl. in Sociëteit 'Onder Ons' in Amsterdam. Zo'n 40 leden namen deel aan de ledenvergadering, waarin afscheid werd genomen van Michiel van Groesen en Martijn Punt. Na het officiële gedeelte vond de boekpresentatie plaats van deel 121, *Het goud in mijn beurs in plaats van op de rok. De 'Herinneringen' van koopvaardijkapitein Cornelis Abrahamsz jr. (1802-1879)*. Na een boeiende inleiding door bezorger, Willem F.J. Mörzer Bruyns, bood hij het eerste exemplaar van de 'Herinneringen' aan aan mevrouw Winnie Sorgdrager, onder andere oud-minister van Justitie. Haar relatie met Abrahamsz is dat zij een achter-achterkleindochter is van Kees en Kaatje Abrahamsz-Douwes Dekker. De uitgave werd begeleid door de Commissie van Toezicht, die bestond uit Marc A. van Alphen, Michiel van Groesen en Diederick Wildeman.

Tenslotte vond op 26 november 2022 in het Arctisch Centrum van de Rijksuniversiteit Groningen nóg een bijeenkomst plaats. Hier stond de boekpresentatie centraal van deel 122, *Een jaar bij de ijsberen. Het logboek van de Nederlandse Spitsbergen-Expeditie 1968-1969*. Er waren ongeveer 15 leden van de Linschoten-Vereeniging aanwezig. De overige aanwezigen waren door de bezorgers van het deel uitgenodigd. Vier jonge biologen, Eric Flipse, Paul W.J. de Groot, Ko de Korte en Piet Oosterveld, hielden destijds een logboek bij van hun ervaringen. Voor de Linschoten-Vereeniging is dit een deel met een heel recent reisverslag. Het is namelijk de eerste uitgave over een reisverslag, die plaatsvond nadat de Linschoten-Vereeniging werd opgericht in 1908. Deze uitgave werd bezorgd door Hans Beelen, Ko de Korte en Fineke te Raa, met medewerking van Louwrens Hacquebord en Thor S. Larsen. Namens de bezorgers verzorgde Hans Beelen een inleiding. Het eerste exemplaar werd uitgereikt aan Paul W.J. de Groot, één van de twee nog levende auteurs van het oorspronkelijke verslag, en zijn echtgenote Truus A. de Groot-Regensburg. Zij woonden de bijeenkomst online bij en daarom werd het eerste exemplaar in ontvangst genomen door hun dochter Frouke de Groot.

Met de verschijning van de delen 119, 120, 121 en 122 in het verenigingsjaar 2022 is de achterstand in de verschijning van de delen weer ingelopen. Naar verwachting kan er in de komende tijd elk jaar steeds een deel worden gepresenteerd. De *orderportefeuille* voor de komende jaren is gelukkig goed gevuld!

Nieuwsbrieven

In 2022 verschenen twee nieuwsbrieven, in mei en november. Deze bevatten nieuwsberichten over de Vereeniging en wetenswaardigheden op het gebied van het historisch reisverhaal. Deze nieuwsbrieven zijn gepubliceerd op de website. Ze zijn te vinden via de link <https://www.linschoten-vereiniging.nl/nl/nieuws/nieuwsbrief>

Website en sociale media

In 2022 zijn onze webpagina's alles samen 83.180 keer bezocht, of gemiddeld 228 *page views* per dag. Dit is vergelijkbaar met wat we in 2021 aan bezoekers ontvingen (toen ging het om 85.228 bezoeken) en nog steeds een pak meer dan in de jaren voordien (58.000-65.000 bezoekers).

Dit leert ons dat de website op een grote interesse kan rekenen. De pagina "Lid worden" is daarbij het populairst - met een totaal van meer dan een 33.000 bezoeken sinds 2017. Ook de pagina over de geschiedenis van de oprichting van de vereniging trekt aandacht, met meer dan 26.000 bezoekers. Op de derde plaats in deze top-3 staat de pagina over de presentatie van deel 117 ("Met de Triton en Iris naar Nieuw-Guinea"), met meer dan 19.000 bezoeken.

De vereniging publiceerde 8 berichten op Twitter, die samen 4.370 keer zijn bekeken.

Deze statistieken zeggen ons niet zoveel over de bezoekers zelf. Er bestaan allerlei apps die we zouden kunnen integreren in de website, waarmee we dan een heel gamma aan gegevens registreren over bezoekers, maar dat schept ook verplichtingen op het vlak van het beheren van dit soort privacygevoelige informatie. Zonder deze *trackers* en *cookies* is de website op het gebied van privacy nu een hele veilige omgeving voor onze leden en bezoekers. In 2023 krijgt onze website een grondige herwerking, vanwege een nieuwe versie van het systeem waarop de site draait, en we gaan van die gelegenheid ook gebruik maken om de beveiliging verder te verbeteren.

Ledental

Ook het verenigingsjaar 2022 kende een teruglopend ledenaantal van de Vereeniging. Oorzaken hiervoor zijn vooral opzeggingen van het lidmaatschap. Op 1 januari 2022 waren er in totaal 515 individuele en instellingsleden in binnen- en buitenland. Er werden 11 nieuwe individuele leden ingeschreven en 26 individuele leden zegden op. Het aantal instellingsleden wijzigde niet. Per saldo eindigde het verenigingsjaar op 31 december met exact 500 individuele en instellingsleden. Zoals ook al eerder gemeld, is de terugloop in ledenaantal ingecalculeerd met de contributie, die in 2020 is verhoogd om de stijgende kosten in de hand te kunnen houden. Hierdoor kan de Vereeniging een verantwoord financieel beheer voeren.

Overige zaken

In het verenigingsjaar 2022 overleden twee markante leden. Op 16 september overleed op 90-jarige leeftijd Corrie Reinders Folmer-Van Prooijen. Tot voor enkele jaren geleden was zij een vertrouwd gezicht op de bijeenkomsten van de Linschoten-Vereeniging. Op hoge leeftijd promoveerde zij in 2000 bij Jaap R. Bruijn met een proefschrift over de Middelburgsche Commercie Compagnie, 1720-1755. Diezelfde Jaap Bruijn overleed op 2 november op 84-jarige leeftijd. Jaap R. Bruijn was van 1979 tot zijn pensionering in 2003 hoogleraar zeegeschiedenis aan de Universiteit Leiden. Bruijn had in de jaren '70 van de vorige eeuw in die perioden zitting in het bestuur van de Linschoten-Vereeniging. Het bestuur betuigde namens de leden zijn deelneming aan de familie van Corrie en Jaap. De Linschoten-Vereeniging zal hun markante persoonlijkheid erg gaan missen.

Pijnacker, 27 februari 2023

Ron Brand, secretaris

Met grote dank aan bestuurslid en webmaster Stefan Deconinck voor de cijfers over de website en sociale media.